

Iepakojuma apsaimniekošana

Mērķis: pilnveidot skolēnu izpratni par iepakojuma apsaimniekošanu.

Uzdevumi:

- 1) izprast iepakojuma apsaimniekošanas nepieciešamību;
- 2) izprast iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu Latvijā;
- 3) vērtēt ieguvumus, kuri rodas, ražotājam sadarbojoties ar iepakojuma apsaimniekošanas organizācijām, piemēram, “Latvijas Zaļo punktu”.

Mācību priekšmets: bioloģija, sociālās zinības, mājturība un tehnoloģijas.

Ieteicamā nodarbības gaita.

1. Skolēni pilda DB–1, pārrunā.
2. Skolēni pilda DB–2, pārrunā.
3. Skolēni pilda DB–3, pārrunā. Skolotājs rosina diskusiju, lai skolēni labāk izprastu ražotāja ieguvumus, sadarbojoties ar atkritumu apsaimniekošanas organizācijām (finansiālais ieguvums, laika ietaupījums).
4. Izvērtē trīs savu iecienītāko preču iepakojumus!
  - Vai uz tā ir “Zaļā punkta” zīme? Cik lielu daļu no savu iecienītāko preču iepakojuma veido iepakojums ar “Zaļā punkta” zīmi? Kas ir šo preču ražotāji vai importētāji? Kādi vēl simboli atrodas uz šo preču iepakojuma? Ko tie nozīmē?
  - No kāda materiāla izgatavots šis iepakojums? Kurā dalītās vākšanas konteinerā tas jāizmet?
  - Kā notiek šī iepakojuma pārstrāde? Kāda ir šī iepakojuma ietekme uz vidi, ja to nepārstrādā? Kurš un kāpēc ir videi draudzīgākais iepakojums?
  - Kurš un kāpēc ir videi nedraudzīgākais iepakojums? Kāds varētu būt alternatīvs iepakojums šai precei? Pamato savu izvēli!
5. Skolēni prezentē savu pētījumu rezultātus klasesbiedriem, pārrunā tos.

Papildinformācija.

Kāpēc iepakojuma apsaimniekošana?

Elegants stikla flakons parfīmam, krāsaina kartona kārbā, plastmasas pudele limonādei – tas ir iepakojums, kas ļauj saglabāt produkta kvalitāti, transportējot un uzglabājot, sniedz informāciju un sekmē produkta veiksmīgāku pārdošanu. Iepakojums paliek, kad produkts izlietots, un līdz pat pagājušā gadsimta 90. gadu sākumam iepakojums netika nodalīts no kopējās atkritumu plūsmas un nonāca strauji augošos atkritumu poligonos.

Drīz vien Eiropas lielās valstis sastapās ar teritorijas trūkumu jaunu atkritumu poligonu iekārtošanā. Vienlaikus pieauga sabiedrības bažas par atkritumu un izlietotā iepakojuma negatīvo ietekmi uz apkārtni. Tā radās

doma par nepieciešamību apsaimniekot ražotāja tirgū novietoto iepakojumu, to dalīti savācot, sašķirojot un nosūtot uz otrreizējo pārstrādi, lai iepakojums nenonāktu atkritumu poligonā, bet, pārvērsts otrreizējās izejvielās, atgrieztos ekonomiskajā apritē. 1994. gadā ražotāja atbildība par precī visā tās dzīves cikla laikā tika nostiprināta visām Eiropas Savienības valstīm saistošos likumos.

Ražotāju atbildības organizācija “Latvijas Zaļais punkts”

Kopš 2002. gada 1. jūlija arī Latvijā jebkuram iepakotājam – ražotājam, importētājam vai tirgotājam – jāapsaimnieko izlietotais iepakojums, kas radies viņa darbības rezultātā. Katram uzņēmumam atsevišķi uzstādīt dalītās vākšanas konteinerus un vienoties ar atkritumu apsaimniekotājiem un otrreizējo izejvielu pārstrādes uzņēmējiem ir dārgi un sarežģīti. Tāpēc uzņēmēji nodibinājuši ražotāju atbildības sistēmu “Latvijas Zaļais punkts” (LZP), kura viņu uzdevumā Latvijā koordinē visu iesaistīto pušu – iepakojuma ražotāju un iepakotāju, vairumtirgotāju un mazumtirgotāju, produktu patērētāju, kā arī valsts un pašvaldību institūciju – darbību izlietotā iepakojuma savākšanas, šķirošanas un pārstrādes jomā. Lai motivētu uzņēmējus uzticēt iepakojuma apsaimniekošanu ražotāju atbildības organizācijām, valsts tiem piešķir pilnīgu dabas resursu nodokļa atbrīvojumu, ļaujot novirzīt līdzekļus iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidei un uzturēšanai. “Latvijas Zaļais punkts” ir pirmā un lielākā, taču ne vienīgā ražotāju atbildības organizācija Latvijā.

“Zaļā punkta” preču zīme

“Latvijas Zaļajam punktam” pieder starptautiskās “Zaļā punkta” preču zīmes lietojuma piešķiršanas tiesības Latvijā. Šī zīme apliecina preces ražotāja atbildību par tās iepakojuma tālāko likteni, proti – tiesības šādi marķēt savu precī iegūst uzņēmumi, kuri, piedaloties “Latvijas Zaļā punkta” veidotajā sistēmā, gādā par savas produkcijas izlietotā iepakojuma savākšanu.

2002. gada 1. jūlijā spēkā stājās Iepakojuma likums, kurš Latvijas teritorijā ievieša Eiropas Savienības direktīvu 94/62/EC “Par iepakojumu un izlietoto iepakojumu”. Saskaņā ar šo likumu un uz tā pamata pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumiem visiem iepakotājiem – ražotājiem, importētājiem un tirgotājiem – ir jāapsaimnieko (jāsavāc un jāreģenerē) izlietotais iepakojums, kurš radies viņu darbības rezultātā.

Iepakotājam, kurš reizē ir arī dabas resursu nodokļa par iepakojumu maksātājs, ja tas gada laikā tirgū ir novietojis vairāk nekā 300 kg iepakojuma, saskaņā ar Iepakojuma likumu ir jāreģistrējas reģionālajā Vides pārvaldē, jāizpilda valsts noteiktās izlietotā iepakojuma reģenerācijas normas un jāatskaitās Vides pārvaldei par to izpildi.

Kā valsts atbalstu iepakotāji var saņemt dabas resursu nodokļa par iepakojumu atbrīvojumu.

LZP apsaimnieko arī vienreiz lietojamus traukus un piederumus

Sākot ar 2007. gada 1. janvāri, uz vienreiz lietojamo trauku un galda piederumu pārstrādi attiecas visas izlietotā iepakojuma apsaimniekošanai izvirzītās prasības, tāpēc “Latvijas Zaļais punkts” piedāvā uzņēmumiem nodot viņu pārziņā ne tikai izlietoto iepakojumu, bet arī rūpes par nolietotajiem vienreiz lietojamajiem traukiem un piederumiem.

*(Informācija no <http://www.zalais.lv/lat/klientiem/iepakojumus/>,
pieejama 14.02.2007.)*

Papildu informācijas avoti.

“Latvijas Zaļā punkta” mājas lapa: www.zalais.lv